

Ewa Gwardzińska

Zasady równego dostępu do unijnego rynku usług celnych

W 2014 r. weszły w życie przepisy znowelizowanej dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych z 2005 r.⁴⁾, które znacząco wpłyną na świadczenie usług w Unii Europejskiej⁵⁾. Swoistym *novum* jest wprowadzenie Europejskiej Legitymacji Zawodowej (European Professional Card) – ELZ, która ma na celu uproszczenie uznawania kwalifikacji zawodowych profesjonalistów, którzy zamierzają podjąć pracę w zawodzie regulowanym w innym państwie członkowskim, w którym dany zawód jest regulowany.

ELZ będzie wydawana w formie elektronicznego certyfikatu¹⁾ wymienianego między właściwymi organami danego państwa członkowskiego wnioskodawcy i przyjmującego państwa członkowskiego, za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI). Będzie dostępna zarówno na potrzeby czasowego lub okazjonalnego świadczenia usług, jak również w przypadku przeniesienia działalności zawodowej. Prawdopodobnie zacznie funkcjonować na początku 2016 r. po upływie okresu przewidzianego na wdrożenie nowej dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

Celem artykułu jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy ELZ spełni swoje oczekiwania w przedstawicielstwie celnym na rynku unijnym, przyczyniając się tym samym do jego harmonizacji?

Procedura wdrożenia ELZ a środowisko celne

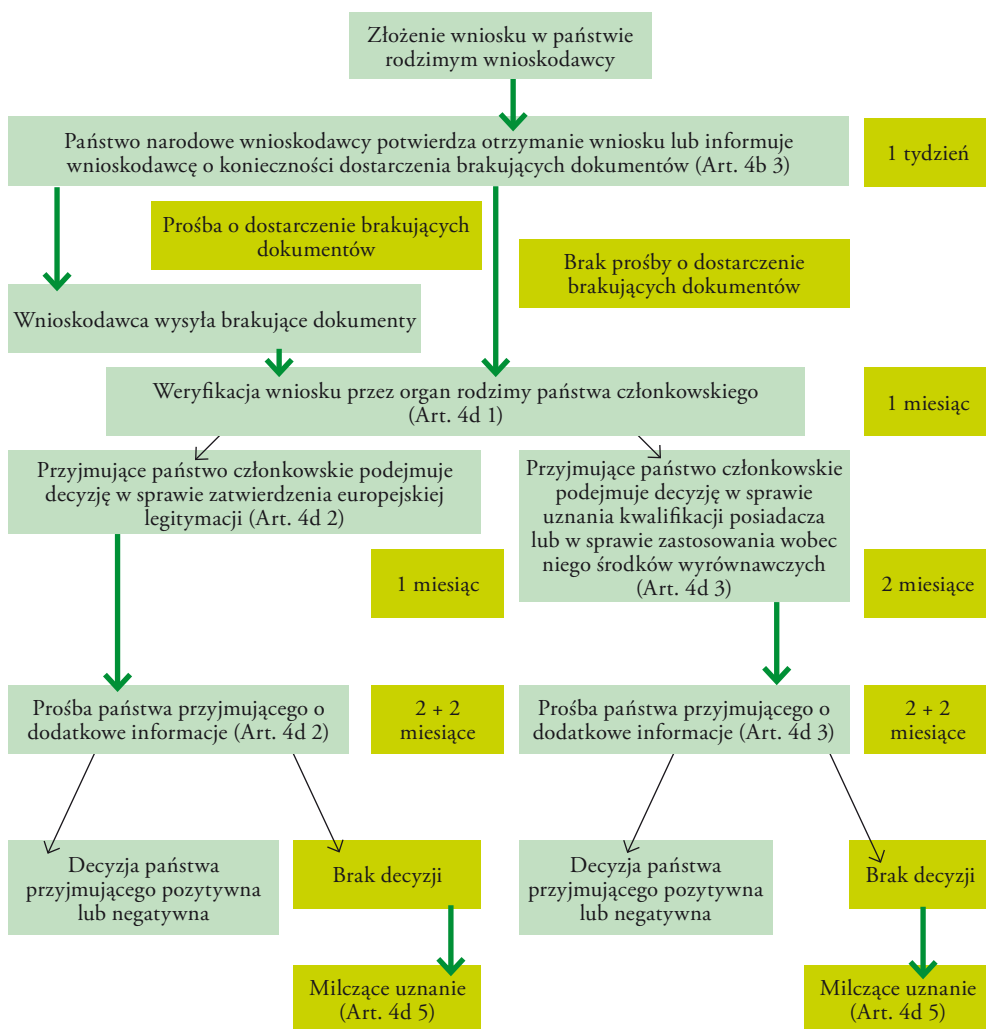
Europejska Legitymacja Zawodowa jest dobrowolnym narzędziem zarządzania zasobami ludzkimi w świadczonych usługach przez pracowników zgrupowanych w zawodach regulowanych, szczególnie w zakresie ich mobilności. Zachowuje ona ważność, dopóki jej posiadacz ma prawo do wykonywania zawodu w rodzimym państwie członkowskim, na podstawie dokumentów i informacji zawartych w dokumentacji w systemie IMI. Wydawana będzie odpłatnie, a jej koszty powinny być racjonalne, proporcjonalne i współmierne do kosztów poniesionych przez rodzime państwo członkowskie i przyjmujące państwo członkowskie¹⁾.

Według prognoz Europejskiego Centrum Kształcenia Zawodowego (Cedefop)¹⁹⁾, do obsadzenia stanowisk wymagających posiadania wysokich kwalifikacji potrzeba będzie do 2020 r. dodatkowo 16 mln osób, natomiast obecna, niska mobilność będzie skutkowała poważnym niedoborem przedstawicieli wolnych zawodów.

Posiadaczem ELZ może być osoba (zgodnie z art. 4a ust. 7 zmienionej dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych), jeżeli¹⁹⁾:

- w danym zawodzie istnieje znaczna mobilność lub potencjał znacznej mobilności,
- odpowiednie strony wyraziły wystarczające zainteresowanie,

Rysunek 1 Procedura wydawania ELZ z kontrolą kwalifikacji na podstawie artykułu 7



Źródło: *Flow chart on the functioning of the European Professional Card*, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/european_professional_card/index_en.htm#131018.

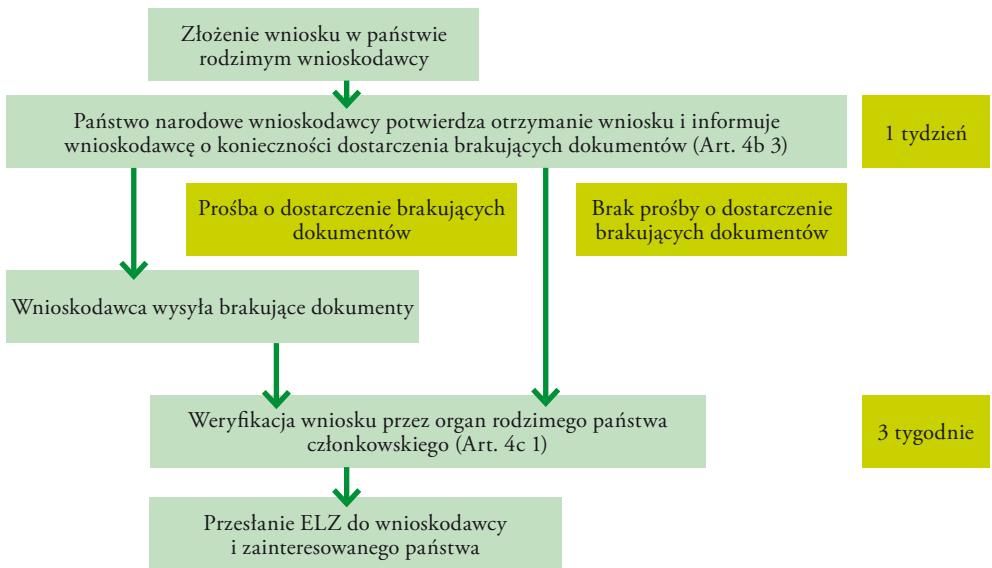
- zawód lub kształcenie i szkolenie prowadzące do wykonywania zawodu regulowanego jest w znacznej liczbie państw członkowskich.

Wprowadzenie ELZ powinno być poprzedzone oceną jego przydatności do danego zawodu i jego wpływu na państwa członkowskie. Spośród zawodów regulowanych na razie tylko cztery z nich – lekarze, pielęgniarki, inżynierowie i przewodnicy górscy, wyraziły zainteresowanie współpracą z Komisją Europejską w sprawie wprowadzenia ELZ do ich zawodów¹⁹⁾.

Czas trwania procedury wydawania ELZ zależy od tego, czy dokonywana jest kontrola kwalifikacji (rysunek 1), czy też nie (rysunek 2). W drugim przypadku jest to procedura stosunkowo krótka – wystarczy jeden miesiąc na jej wydanie.

Jak pokazuje rysunek 1, większość zadań i ponoszonych kosztów związanych z wprowadzeniem ELZ do konkretnego zawodu sędowane jest na państwo rodzime wnioskodawcy, gdyż to ono kompletuje, weryfikuje i aktualizuje informacje w systemie IMI. To ono jest również odpowiedzialne za wprowadzenie danych zakazu-

Rysunek 2 Procedura wydawania ELZ bez kontroli kwalifikacji w zakresie mobilności tymczasowej na podstawie artykułu 7



Źródło: *Flow chart on the functioning of the European Professional Card*, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/european_professional_card/index_en.htm#131018.

jących wykonywania danego zawodu. Rola państwa przyjmującego ograniczona została do akceptacji wymogów kompetencyjnych, i/lub zastosowania środków wyrównawczych w postaci testów językowych, testów umiejętności czy też odbycia praktyk zawodowych.

W przypadku mobilności tymczasowej (rysunek 2) rola państwa rodzimego wnioskodawcy została rozszerzona do możliwości wydania ELZ, oraz przesłania jej do wnioskodawcy i zainteresowanego państwa członkowskiego.

Zawody regulowane w UE

Zgodnie z definicją prawną zawartą w art. 3 ust. 1a dyrektywy z 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, zawód regulowany oznacza działalność zawodową lub zespół działalności zawodowych, których podjęcie, wykonywanie, lub jeden ze sposobów wykonywania wymaga, bezpośrednio bądź pośrednio, na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych – w szczególności używania tytułu zawodowego zastrzeżonego na mocy

przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dla osób posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe, i stanowi sposób wykonywania działalności zawodowej.

Obecnie w dwudziestu siedmiu – objętych badaniem – państwach członkowskich UE regulowanych jest na podstawie kwalifikacji zawodowych około cztery tysiące siedemset zawodów. Zawody te można pogrupować na około osiemset różnych kategorii. Państwa członkowskie chronią dostęp do zawodów regulowanych, ze względu na ich bezpieczeństwo realizując cele polityki publicznej, ale w niektórych przypadkach wymogi dotyczące kwalifikacji mogą być zbędne, lub nieproporcjonalne do osiągnięcia celów założonej polityki publicznej, i mogą prowadzić do powstania ograniczeń swobody przemieszczania się obywateli UE¹³.

W każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej liczba zawodów regulowanych jest różna¹³, i waha się od poniżej 50 do ponad 400. Szacuje się, że obecnie w każdym państwie członkowskim występuje średnio 157 takich zawodów. Największa liczba zawodów regulowa-

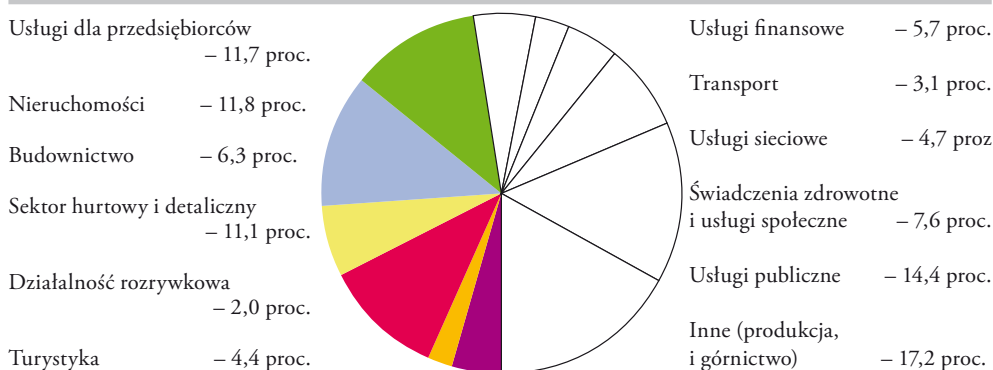
nych przypada na sektor ochrony zdrowia (ponad 40 proc. wszystkich zawodów regulowanych w UE), a następnie na sektory edukacji, usług dla biznesu, budownictwa, handlu i transportu. Pomiędzy państwami członkowskimi występują ogromne rozbieżności, które utrudniają przedstawicielom wolnych zawodów podjęcie pracy za granicą lub oferowanie swoich usług poza granicami własnego kraju.

Zgodnie z art. 59 zmienionej dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych przedstawiono trzy kryteria badania wymogów, dotyczących dostępu do zawodów, które związane są z trzema zasadami¹³⁾:

- zgodność z zasadą zakazu dyskryminacji ze względu na obywatelstwo lub podstawowe miejsce pobytu – wymogi nie mogą prowadzić do bezpośredniej ani pośredniej dyskryminacji ze względu na obywatelstwo lub podstawowe miejsce pobytu,
- zasadność – wymogi muszą być uzasadnione nadrzędnym względem związanym z interesem publicznym,
- proporcjonalność – wymogi muszą być odpowiednie dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów, i nie mogą wykroczać poza to, co niezbędne do osiągnięcia tych celów.

Zaproponowany przez Komisję Europejską⁶⁾ plan prac w zakresie przeglądu zawodów regulowanych i warunków dostępu do nich, zgodnie z przyjętym harmonogramem będzie analizowany w dwóch grupach zawodów regulowanych, w oparciu o dokonanie ich przeglądu i przygotowanie narodowych planów działania. Mapowanie zawodów regulowanych wraz z tworzeniem listy, rodzajów regulacji oraz ich celowości, rozpoczęto już w listopadzie 2013 r. i ma trwać do marca 2014 r. Pierwsza grupa dotyczy sektorów gospodarki oferujących usługi dla biznesu, budownictwa, produkcji, nieruchomości, transportu, sprzedaży hurtowej i detalicznej. Termin szczegółowego badania weryfikacyjnego na poziomie narodowym ustalono od listopada 2013 r. do maja 2014 r., proces wzajemnej oceny od czerwca 2014 r. do lutego 2015 r., a przygotowanie narodowych planów działania określono do kwietnia 2015 r. Druga grupa sektorów gospodarki dotyczy usług w zakresie edukacji, rozrywki, zdrowia i opieki społecznej, usług sieciowych, ale z wyjątkiem transportu, administracji publicznej, turystyki i innych usług. Szczegółowe badania weryfikacyjne na poziomie krajowym mają rozpocząć się w czerwcu 2014 r. i mają potrwać do listopada 2014 r., proces wzajemnej oceny określono od

Rysunek 3 Wkład wnoszony do gospodarki UE przez sektory objęte i nieobjęte dyrektywą usługową



Legenda: lewa strona, oznaczona kolorami, obejmuje usługi objęte zakresem działania dyrektywy usługowej.

Źródło: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, w sprawie wdrożenia dyrektywy usługowej Partnerstwo na rzecz nowego wzrostu w dziedzinie usług 2012-2015, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 8.6.2012 r. COM(2012) 261 final.

listopada 2014 r. do września 2015 r., a przygotowanie krajowych planów działania do stycznia 2016 r.

Gdy państwa członkowskie zwiększą przejrzystość przepisów i ich proporcjonalność do celu, poprawi się dostęp do zawodów regulowanych, co z kolei ułatwi wykwalifikowanym specjalistom mobilność na jednolitym rynku. Będą oni mieli także większe możliwości transgranicznego świadczenia usług. Zmiany te mogą także wywrzeć pozytywny wpływ na zatrudnienie i pobudzić wzrost gospodarczy, biorąc pod uwagę fakt, że usługi przedstawicieli wolnych zawodów tworzą ok. 9 proc. PKB w Unii Europejskiej¹²⁾, ale szczególną uwagę należy skupić na kluczowych sektorach gospodarki, takich jak usługi dla przedsiębiorstw, budownictwo, turystyka i handel (prawie 30 proc. PKB)¹⁴⁾ – rysunek 3.

Obecnie w wielu państwach członkowskich, np. w Polsce, Hiszpanii, Portugalii i Słowenii, wdrażane są szeroko zakrojone reformy w obszarze zawodów regulowanych, w tym w zawodzie agenta celnego. Znajdzie to swoje odzwierciedlenie na pewno we wzroście liczby uprawnionych przedstawicieli celnych do świadczenia usług celnych.

Wyniki przeprowadzonych badań¹³⁾ pokazują, iż średnie wynagrodzenie przedstawicieli wolnych zawodów wykonujących zawody regulowane, jest znacznie wyższe niż w przypadku zawodów nieregulowanych, oraz że wprowadzenie regulowanego dostępu do zawodu zwiększa zarobki wykonujących go przedstawicieli wolnych zawodów, co wpływa niewątpliwie na wysoką cenę oferowanych usług. Należy liczyć się z tym, że ceny oferowanych usług celnych powinny spadać, ale czy ze spadkiem ceny pójdzie w parze wysoka jakość świadczonych usług? – pokaże najbliższa przyszłość.

Obecnie w wielu państwach członkowskich UE istnieją różne ograniczenia

minimalne w zakresie stosowanych opłat taryfowych lub taryfikatorów stałych na świadczone usługi w ramach różnych wolnych zawodów. Ograniczenia w odniesieniu do stałych opłat mają zasadniczy wpływ na przedsiębiorczość, pozbawiając usługodawców możliwości konkurencyjności ceną i jakością. Te ograniczenia czynią podmiot (główny i wtórny) w państwie członkowskim mniej atrakcyjnym, ponieważ nowe podmioty nie mogą przyciągnąć klientów, oferując niższe ceny (w przypadku stałej minimalnej taryfy), a tym samym zniechęceni są oni do oferowania usług o wyższej jakości (ze względu na stałe maksymalne taryfy). Niektóre państwa członkowskie UE uważają, że minimalne obowiązkowe taryfy opłat nie zapewniają ochrony konsumentów i przystąpiły do ich zniesienia, np. Hiszpania, Grecja, Włochy i Malta, inne wręcz przeciwnie – nadal je utrzymują. Podobne rozbieżności występują również w zakresie formy prawnej oraz wymogów kapitałowych²⁾.

Europejska Legitymacja Zawodowa a zawód agenta celnego w UE

Regulacje prawne funkcji agenta celnego na rynku unijnym podlegają pod jurysdykcję narodową poszczególnych państw członkowskich, co widać w zróżnicowanych wymogach formalno-prawnych – od bardzo rygorystycznych (np. Grecja) po liberalne (np. Niemcy)⁸⁾. Obecnie zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej w poszczególnych państwach członkowskich trwa przegląd zawodów regulowanych, w tym również agenta celnego. Państwa członkowskie mają przedstawić ich wykaz wraz z uzasadnieniem, dlaczego ich dalsze utrzymanie jest nadal konieczne, aby ujednoczyć tę kwestię na poziomie unijnym i wypracować najlepsze praktyki.

W Polsce od 2014 r. zawód agenta celnego został wyłączony z katalogu zawodów regulowanych. Zmiany dotyczą

głównie art. 80 ust. 1 polskiego prawa celnego. Zgodnie z nową regulacją¹⁵⁾, na listę agentów celnych wpisuje się osobę fizyczną, jeżeli spełnia następujące warunki:

- 1) posiada obywatelstwo polskie albo obywatelstwo innego z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej,
- 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
- 3) posiada kwalifikacje lub doświadczenie w zakresie obsługi celnej podmiotów gospodarczych,
- 4) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, przestępstwo gospodarcze lub przestępstwo skarbowe,
- 5) wystąpiła z wnioskiem o wpis na listę agentów celnych.

Znowelizowane przepisy w dostępie do zawodu agenta celnego dotyczą następujących zmian:

- Obywatelstwa kandydatów na agentów celnych – w dotychczas obowiązujących przepisach agentem celnym mogła być osoba, która zamieszkuje na stałe we Wspólnocie (obywatel unijny), w projektowanych przepisach katalog ten został rozszerzony na obywateli państw członkowskich EFTA – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym (nie będących członkami Unii Europejskiej tj. Islandii, Norwegii i Liechtensteinu) oraz Konfederacji Szwajcarskiej. Wynika to wprost z umów łączących Unię Europejską z tymi państwami – umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz umowy o swobodnym przepływie osób zawartej pomiędzy Konfederacją Szwajcarską i Unią Europejską, która

weszła w życie 1 czerwca 2002 r., zaś w stosunku do Polski¹⁸⁾ zaczęła obowiązywać od 1 kwietnia 2006 r.

- Określenia poziomu kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego w zakresie obsługi celnej podmiotów gospodarczych.
- Rezygnacji z konieczności zdawania przez kandydatów na agentów celnych egzaminów państwowych przed komisją powołaną przez Ministra Finansów.

Jak już wspomniano wcześniej, głównym celem ELZ jest zwiększenie mobilności pracowników w ramach wolnych zawodów. Czy w związku z tym Europejska Legitymacja Zawodowa spełni swój cel w zawodzie agenta celnego na rynku unijnym? W przypadku zawodu agenta celnego i pełnionych przez niego funkcji w międzynarodowym obrocie towarowym:

- Mobilność nie ma większego znaczenia, gdyż już obecnie większość operacji celnych wykonywana jest w systemach elektronicznych, a finalnym celem ma być scentralizowana odprawa celna, gdzie warunkiem wydania pozwolenia na scentralizowaną odprawę celną wnioskodawcy będzie bycie upoważnionym przedsiębiorcą w zakresie uproszczeń celnych¹⁷⁾.
- Usługi celne mogą być świadczone w innym państwie członkowskim tylko i wyłącznie przez przedstawicieli celnych działających w systemie AEO (Authorised Economic Operators) i tylko tymczasowo w oparciu o¹¹⁾:
- Status AEO (Authorised Economic Operators) – powinien on być posiadaczem świadectwa AEOC (Uproszczenia Celne) lub AEOF (Uproszczenia Celne/Bezpieczeństwo i Ochrona), lub
- powinien pośrednio udowodnić, iż spełnia wszystkie kryteria niezbędne do wydania świadectwa AEO (C lub F), a obejmują one: przestrzeganie wymogów celnych i podatkowych,

zadawający system zarządzania ewidencją księgową (w uzasadnionych wypadkach transportową), udokumentowaną wypłacalność finansową, oraz spełnienie praktycznych standardów w zakresie kompetencji lub kwalifikacji zawodowych, bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością.

- Zawód agenta celnego związany jest z bezpieczeństwem międzynarodowego obrotu towarowego (świadectwo AEOS), odpowiada on również za bezpieczeństwo finansowe Unii Europejskiej i państwa rodzimego. Państwa członkowskie zatrzymują tytułem kosztów poboru 25 proc. kwoty uzyskanych dochodów z ceł, zaś pozostałe 75 proc. odprowadzane jest na konto tzw. Tradycyjnych Środków Własnych Wspólnoty, i stanowią ok. 15 proc. wszystkich wpływów budżetowych Unii Europejskiej.
- Usługi celne świadczone przez agentów celnych wpływają również bezpośrednio lub pośrednio na bezpieczeństwo pozostałych uczestników łańcucha dostaw, poczynając od eksportera/importera poprzez spedytorów, transportowców, po finalnego odbiorcę towarów⁹⁾.
- Różnorodność przepisów celnych odnośnie do przedstawicielstwa pozostawiono nadal pod jurysdykcją narodową poszczególnych państw członkowskich, a w planach jest stworzenie Europejskiej Wyższej Szkoły Edukacji Celnej z trzema poziomami kształcenia¹⁰⁾.

Obecnie trwają prace nad stworzeniem jednolitych ram kompetencji dla agentów

celnych w formie norm CEN, ale tylko dla przedstawicieli celnych funkcjonujących w systemie AEO. W projekt ten zaangażowało się tylko osiem instytucji gospodarczych z państw członkowskich, tj. Francji, Wielkiej Brytanii, Cypru, Danii, Grecji, Belgii, Finlandii, Szwecji¹⁶⁾; inne organizacje gospodarcze państw członkowskich nie wyraziły chęci uczestnictwa w projekcie, jeszcze inne, jak np. Austriacka Izba Gospodarcza (WKÖ), wskazały na ryzyko powielania biurokratycznych przeszkód.

Uwagi końcowe

Korzystanie z Europejskiej Legitymacji Zawodowej przez agentów celnych nadal pozostaje kwestią otwartą do dalszych dyskusji, gdyż podstawowym wyznacznikiem świadczenia usług celnych w innym państwie członkowskim jest przynależność do systemu AEO wraz z jego warunkami dostępu. Istotną kwestią jeszcze nie rozwiązaną do końca (a podstawową w ELZ), jest sposób uznawania kompetencji (autonomiczny lub wyrównawczy), ale póki co zakres kompetencji zawodowych przypisywany agentom celnym bywa różny w poszczególnych państwach członkowskich. Należałoby zatem w pierwszej kolejności ujednoczyć zakres kompetencji celnych dla agentów celnych. Takie próby są już podjęte w postaci tworzenia norm CEN, ale już dziś warto zwrócić uwagę na jeden szczegół – jeśli zostanie ujednoczony zakres kompetencji dla agentów celnych to zastosowanie czystego algorytmu wydawania ELZ stanie się kolejną machiną powielającą bariery biurokratyczne.

Bibliografia:

1. *Call for expression of interest in the introduction of the European Professional Card*, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/european_professional_card/index_en.htm#131018.
2. Commission Staff Working Document on the outcome of the peer review on legal form, shareholding and tariff requirements under the Services Directive. *Accompanying the document* Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on Evaluating national regulations on access to professions, European Commission, Brussels, 2.10.2013, SWD(2013) 402 final.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie [...] w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym, wniosek, KOMISJA EUROPEJSKA, Bruksela, dnia 19.12.2011, KOM(2011) 883 wersja ostateczna 2011/0435 (COD).
4. Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, Dz. Urz. UE L 255/22 z 30.09.2005 r.
5. Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym, Dz. Urz. UE L 376/36 z 27.12.2006 r.
6. *Evaluating national regulations on access to professions – frequently asked questions*, European Commission, Brussels, 2 October 2013, http://www.europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-839_en.htm.
7. *Flow chart on the functioning of the European Professional Card*, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/european_professional_card/index_en.htm#131018.
8. Gwardzińska E., *Agencje celne w międzynarodowym obrocie towarowym*, BW, Szczecin 2009, s. 116-121.
9. Gwardzińska E., *Bezpieczeństwo łańcucha dostaw polskich pośredników obrotu towarowego – wynik badań ankietowych*, „MPCiP”, 2011, nr 12, s. 481-485.
10. Gwardzińska E., *Zharmonizowany System Kompetencji Celnych – nowy kierunek reformy unii celnej UE*, „MPCiP”, 2012, nr 10.
11. Gwardzińska E., *Zmiany w przedstawicielstwie celnym w projektowanych przepisach Unijnego Kodeksu Celnego*, „MPCiP”, 2013, nr 6, s. 215-218.
12. *Komisja Europejska i państwa członkowskie ocenią bariery ograniczające dostęp do zawodów regulowanych*, KE, Bruksela, 2.10.2013 r., komunikat prasowy, http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/index_en.htm.
13. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, dotyczący oceny krajowych regulacji w zakresie dostępu do zawodów, Bruksela, dnia 2.10.2013 r., COM(2013) 676 final.
14. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie wdrożenia dyrektywy usługowej Partnerstwo na rzecz nowego wzrostu w dziedzinie usług 2012-2015, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 8.6.2012 r., COM(2012) 261 final.
15. Projekt z dnia 27 września 2012 r. ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania zawodów finansowych, budowlanych i transportowych, <http://bip.ms.gov.pl/pl/projektyaktowprawnych/.../download,2225,0.html>.
16. Résultats de vote sur les décisions CEN/BT par correspondance (BTC 097/2013) – Création d'un nouveau comité de projet sur les compétences douanières – Décision approuvée, materiał powielany.
17. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny, Dz. Urz. UE L 269 z 10.10.2013 r.
18. Uzasadnienie do projektu ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania zawodów finansowych, budowlanych i transportowych, s. 50.
19. *Zielona Księga*. Unowocześnienie dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 22.6.2011 r., COM(2011) 367 final.